

Заміщення природного газу за рахунок альтернативних джерел енергії

Олексій ФЕЛІВ, д-р права, LL.M.,
партнер МЮФ Gide Loyrette Nouel

Ніка ВАРВАРЮК,
юрист МЮФ Gide Loyrette Nouel

П'ятимісячне припинення постачання природного газу з Російської Федерації в Україну в 2014 р. стало досить ефективним стимулом для пошуку альтернатив його заміщення. Передбачуваними першими варіантами стали реверсні постачання того самого природного газу із Угорщини, Словаччини та Польщі, а також перехід теплоелектроцентралей на вугілля. Зупинення видобутку вугілля на сході України та подальший його імпорт із Південно-Африканської Республіки підтвердили тимчасовість та виявили неефективність такого переходу, що зумовило необхідність пошуку альтернативних варіантів.

Як наслідок, Міністерством фінансів України було розроблено вісім схем заміщення природного газу, однак лише одна з них передбачала використання, окрім альтернативних видів палива, ще й альтернативних джерел енергії. Зокрема було запропоновано впроваджувати в невеликих населених пунктах проекти із використанням біопалива, яке, як відомо, виготовляють із біомаси.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо переходу до використання альтернативних видів палива та переходу суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сфері тепlopостачання, до стимулюючого регулювання», розроблений Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електроенергетики та комунальних послуг, також не орієнтований на заміщення вуглеводнів за рахунок альтернативних джерел енергії, натомість пропонує стимулювати перехід теплогенеруючих органі-

зацій до використання альтернативних видів палива.

У свою чергу, Кабінет Міністрів своєю Постановою «Про стимулювання заміщення природного газу у сфері тепlopостачання» від 09.07.2014 №293 вирішив стимулювати всіх виробників теплової енергії, які відмовились від використання природного газу, незалежно від того, за рахунок яких видів палива чи енергії було здійснено заміщення газу.

Отже, альтернативні джерела енергії фактично не розглядалися як можливий варіант заміщення природного газу. Причина такої непопулярності альтернативних

джерел енергії виробниками електричної енергії через те, що не всі елементи місцевої складової виробляються в Україні (особливо це стосується компонентів генеруючих установок, які використовують енергію вітру). Це призвело до неможливості отримання зеленого тарифу багатьма виробниками електричної енергії, в результаті чого суттєво гальмувався розвиток виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, який призвів до істотного погіршення інвестиційної привабливості проектів з виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії для іноземних інвесторів.

У своєму Щорічному імплементаційному звіті від 01.08.2014 Секретаріат Енергетичного Співтовариства, членом якого є Україна, наголошував на тому, що встановлення обов'язкової місцевої складової є порушенням законодавства Енергетичного Співтовариства, зокрема Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС «Про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а надалі скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС», яку Україна зобов'язана імплементувати. У зв'язку із цим Секретаріат Енергетичного Співтовариства пропонував Україні скасувати місцеву складову.

ла ініціювання Секретаріатом Енергетичного Співтовариства попередньої процедури вирішення спору проти України як члена Енергетичного Співтовариства у зв'язку із запровадженням місцевої складової.

Крім того, у Проекті Закону №2010 пропонується встановити надбавку до зеленого тарифу в разі використання обладнання українського виробництва. Така надбавка буде застосовуватись лише до об'єктів електроенергетики, введених в експлуатацію після 01.04.2015. На об'єкти електроенергетики приватних домогосподарств надбавка поширюватись не буде, що виглядає досить дивним, враховуючи тенденцію країн ЄС, яка спостерігається і в Україні, до переходу виробництва електричної енергії саме на невеликих об'єктах електроенергетики та приватних домогосподарств.

Надбавка фактично є трансформованою місцевою складовою, яка наразі є передумовою для застосування зеленого тарифу. На відміну від місцевої складової, дотримання вимог щодо розміру якої є обов'язковим для отримання зеленого тарифу, надбавка збільшуватиме розмір зеленого тарифу, виконуватиме стимулюючу функцію та має заохочувати до використання обладнання українського виробництва, однак не нав'язуючи його.

Проект Закону №2010 запроваджує різні розміри надбавки до зеленого тарифу (від 5 до 15%) залежно від рівня використання обладнання українського виробництва (від 15 до 50%). Запровадження диференційованого розміру надбавки та встановлення максимального розміру надбавки на рівні 15% буде відсутнім бонусом для виробників електричної енергії, який стимулюватиме, а не примушуватиме їх використовувати обладнання українського виробництва.

Скасування місцевої складової та введення надбавки до зеленого тарифу має повернути інтерес інвесторів до проектів з виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, що зрештою має збільшити частку альтернативних джерел енергії у загальному балансі наявних потужностей, яка до 2020 р. має становити 11%. Це дасть змогу замінювати природний газ для потреб тепlopостачання не лише за рахунок вугілля чи альтернативних видів палива, але й за рахунок альтернативних джерел енергії.

Встановлення обов'язкової місцевої складової є порушенням законодавства Енергетичного Співтовариства, зокрема Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС

джерел енергії, як заміника природного газу, полягає, передусім у невеликій частці альтернативних джерел енергії у загальному балансі наявних потужностей. Незначна частка альтернативної енергетики, в свою чергу, зумовлена, поміж іншого, дією місцевої складової, дотримання вимог щодо розміру якої є необхідним для отримання зеленого тарифу.

Введення місцевої складової, як відомо, істотно ускладнило можливість отримання зеленого та-

Враховуючи вимоги Енергетичного Співтовариства, групою народних депутатів нещодавно було внесено у Верховну Раду України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» №2010 (далі – «Проект Закону №2010»). Передусім Проект Закону №2010 пропонує скасувати місцеву складову, яка в жовтні 2014 р. спричини-